

Vesti

Vebinar i priručnik „Američka istorija u učionici: američki uticaji na popularnu kulturu i svakodnevnicu u Srbiji (1918-1941)“

Proteklih godinu dana radili smo na projektu „Američka istorija u učionici: američki uticaji na popularnu kulturu i svakodnevnicu u Srbiji (1918-1941)“, koji je rezultirao elektronskim izdanjem priručnika za nastavu, koji mogu da koriste nastavnici i učenici u osnovnim i srednjim školama, ali i studenti na fakultetu, kao dodatan nastavni materijal i istorijske izvore. Projekat je rađen u saradnji sa UDI-Euroclio i Narodnom bibliotekom Srbije, pod pokroviteljstvom Američke ambasade u Beogradu.

Priručnik smo predstavili na vebinaru održanom u četvrtak, 29. septembra, sa preko 100 nastavnika istorije, engleskog jezika, građanskog vaspitanja, srpskog jezika i književnosti i drugih predmeta. Ovim putem želimo da se zahvalimo svim nastavnicima koji su učestvovali na našem vebinaru!

Na priloženom linku možete pogledati i preuzeti priručnik: <https://bit.ly/3RmbJ9K>.

„Moja Amerika“: Ivan Vujačić

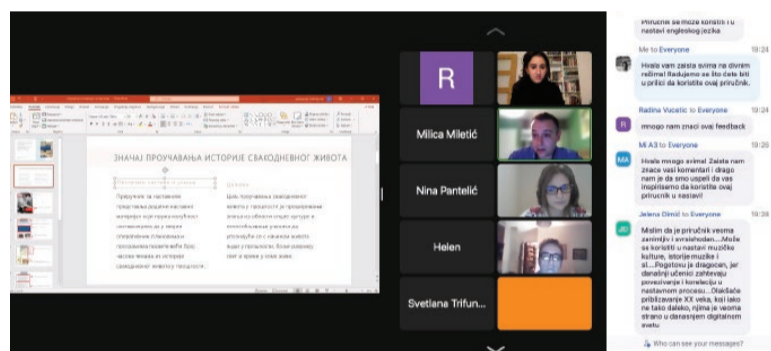
Naš prvi sagovornik u okviru serijala „Moja Amerika“ nakon završetka letnjeg raspusta, 13. septembra, bio je profesor Ekonomskog fakulteta i Fakulteta političkih nauka Ivan Vujačić. Profesor Vujačić ovom prilikom govorio nam je o svom „američkom odrastanju“, prvim putovanjima kroz Sjedinjene Države, o Fulbrajtovoj stipendiji, ali i o jednom sasvim drugačijem američkom iskustvu koje je imao kao ambasador Republike Srbije u SAD. Razgovor sa Ivanom Vujačićem vodila je istoričarka i saradnica Centra za američke studije, Katarina Beširević.

Snimak možete pogledati na priloženom linku:

<https://bit.ly/3fqFY27>.

„Moja Amerika“: Sergej Trifunović

Prvi razgovor „Moja Amerika“ koji smo organizovali uživo odigrao se 26. septembra u Klubu Filozofskog fakulteta, a naš sagovornik ovog prilikom bio je glumac Sergej Trifunović. Sa Sergejem je prof. dr Radina Vučetić razgovarala o njegovim prvim sećanjima na Ameriku, prvim filmovima koji ga asociraju na ovu zemlju, pa i filmovima koje je snimao u Sjedinjenim Državama. Publika je imala priliku da čuje Sergejeve impresije o Holivudu, Dan Tani, Džimu Džarmušu i mnogim drugim značajnim mestima i istaknutim pojedincima o kojima je pisao i u svojoj knjizi „Stovarište“.

Marko Nikezić

Pre pola veka, predsednik CK Saveza komunista Srbije Marko Nikezić (1921-1991) smenjen je sa funkcije, kao predvodnik grupe „srpskih liberala“. Osvrnucemo se na njegov život, sa fokusom na vašingtonske godine, kada je vršio funkciju ambasadora Jugoslavije u SAD.

Nikezić je rođen u Beogradu i već tokom studija (1940) se priključio ilegalnoj Komunističkoj partiji Jugoslavije. Tokom nacističke okupacije bio je anti-fašistički borac i ilegalac, da bi neposredno posle rata obavljao razne partijske funkcije u Beogradu. Početkom pedesetih je ušao u diplomatiju, najpre kao ambasador u Egiptu i Čehoslovačkoj, da bi od 1958. do 1962. bio najviši jugoslovenski diplomatski predstavnik u SAD.

U SAD ga je dočekala Ajzenhauerova administracija. Nikezićev cilj bio je da onemogući hlađenje jugoslovensko-američkih odnosa i da ukaže na važnost Jugoslavije za interese SAD. Jugoslovensku poziciju Nikezić je

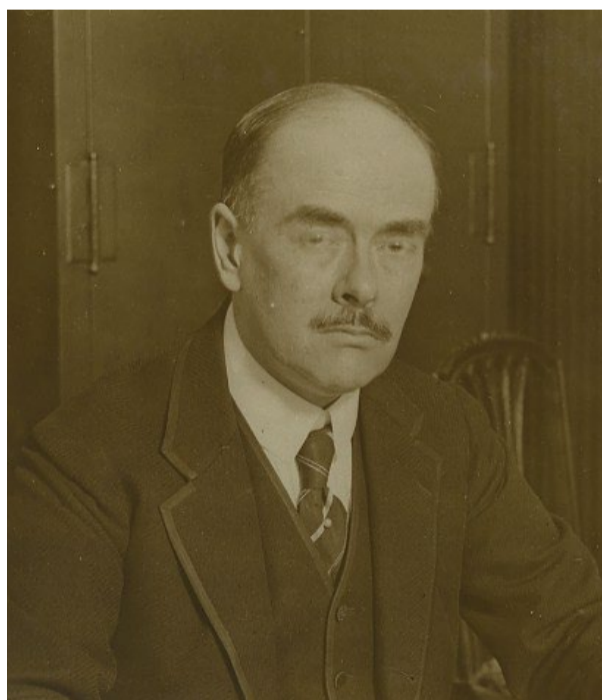

promovisao i široj američkoj javnosti, putem predavanja i televizijskih i radio intervju. Teškoće za Nikezića nastale su za vreme Kenedijevе administracije, jer su se odnosi Jugoslavije i SAD pogoršali nakon Beogradske konferencije 1961. Nikezić je pokušavao da umanjí štetu i stabilizuje narušene odnose, a Vašington je napustio pre nego što je Jugoslaviji oduzet status najpovlašćenije nacije. Nakon povratka u Beograd, nastavio je da se zalaže za poboljšanje odnosa dve zemlje.

Uz Koču Popovića, Nikezić je obavljao najviše funkcije u Saveznom sekretarijatu za inostrane poslove (1962-1968). Bio je jedan od ideologa „moderne Srbije“, a proces liberalizacije koji je započeo u SR Srbiji sasečen je 1972. godine. U ostavštinu Marka Nikezića nesporno treba uvrstiti njegovo dosledno zalaganje za najbolje moguće jugoslovensko-američke odnose.

Henri Persival Dodž

Iako su Sjedinjene Države imenovale trinaest poslanika zaduženih za Kraljevinu Srbiju od 1882. do 1918, nijedan od njih nije stalno boravio u Beogradu, nego u Atini ili Bukureštu. Prvi američki diplomata kome je Beograd bio mesto rezidencije bio je Henri Persival Dodž (1870-1936), prvi poslanik SAD u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Dodž je rođen u Bostonu, a na Univerzitetu Harvard završio je studije humanističkih nauka i prava. U diplomatsku službu je ušao 1899. godine. Služio je na pet kontinenata. Kratko je bio prvi sekretar američkog poslanstva u Tokiju, nakon čega je službu nastavio u Južnoj Americi. Mesto poslanika prvi mu je poverio predsednik Teodor Ruzvelt, i to u El Salvadoru i Hondurasu (1907-1909). Za vreme administracije predsednika Vilijama Tafta, Dodž je preseljen najpre u Maroko, pa u Panamu.

Nakon što je Prvi svetski rat izbio u Evropi, Dodž je prešao u Francusku kako bi radio na evakuaciji Amerikanca iz zaraćenih područja. Sa srpskim političkim vođstvom upoznao se 1917, od kada je boravio na Krfu. Ova služba predodredila ga je za poslaničko mesto u novoformiranoj jugoslovenskoj državi. Dodžu su beogradske godine (1919-1926) najduži angažman na jednom mestu. Zastupao je interese demokrate Vilsona i republikanaca Hardinga i Kulidža. Dodž je svoj poslednji poslanički mandat proveo u Kopenhagenu (1926-1930). Umro je u Švajcarskoj.

Američka moda u međuratnoj Jugoslaviji

Uticao američke mode prisutan je na prostorima nekadašnje Jugoslavije još od međuratnog perioda. Pariz, iako je i dalje bio prepoznat kao centar mode, već dvadesetih godina dobio je konkurenciju. Američke „flapersice“, sa svojim kratkim „bubi“ frizurama, jakom šminkom, u haljinama iznad kolena i štiklama preplavile su jugoslovensku štampu. Holivudske glumice su svojom lepotom i negovanošću bile inspiracija ženama u Jugoslaviji, a tekstovi i fotografije inspirisani holivudskom modom mogli su se naći u većini časopisa, sa citatima poput: „Filmske dive uvek su najmerodavnije za modu. Po njima se ravna ceo svet, jer su njihove toalete zaista besprekorne.“

Pored toga što su Amerikanke, a pre svega američke filmske zvezde dvadesetih i tridesetih postale modne ikone u Jugoslaviji, američka moda je u isto vreme bila i simbol ekscentričnosti i inovativnosti.

Tako je, recimo, u „Ilustrovanom vremenu“ objavljena fotografija Amerikanke u dugačkoj perjanoj jakni uz naslov „Polarna moda“, kao i slika žene odevene u kostim ribe uz natpis „Jedna mlada amerikanka (sic!) lansira kostim od krljušti.“ Za novu žensku modu, koja je poistovećivana sa Amerikom i Amerikankama, pored već pomenutih kratkih haljina, u međuratnom periodu karakteristične su bile i pantalone: „Doroti Jordan lansira novu modu: suknu u obliku pantalona.“

Ovakva moda u Sjedinjenim Državama postala je i simbol ženske emancipacije i slobode žena, koje su u Americi dobile pravo glasa 1919, a u Jugoslaviji 1945. godine.

„Žena i svet“, ► septembar 1939.

► „Žena i svet“, oktobar 1940.

Kirk Douglas u Jugoslaviji

Kao veliki ljubitelj holivudskih filmova, Josip Broz Tito imao je prilike nekoliko puta da se sretne i da ugosti neke od najvećih svetskih zvezda. Jedan od najznačajnijih holivudskih gostiju u Jugoslaviji, svakako je bio glumac Kirk Douglas. Kao predstavnik i svojevrsni kulturni diplomata u okviru programa „Ljudi ljudima“ predsednika Kenedija, „čiji je cilj [bio] upoznavanje naroda širom sveta“, Kirk Douglas je sa svojom suprugom, producentkinjom Anom Bajdens, 4. novembra 1964. stigao u Beograd. U razgovoru sa novinarom „Politike“, glumac je istakao da je to njegova prva poseta Jugoslaviji, ali ne i prvi kontakt sa jugoslovenskom kulturom, naglasivši da čak zna nekoliko reči, kao što su: hvala, dobro veče i kako ste.

► Tito i Kirk Douglas 1964, Brdo kod Kranja. Izvor: Muzej Jugoslavije

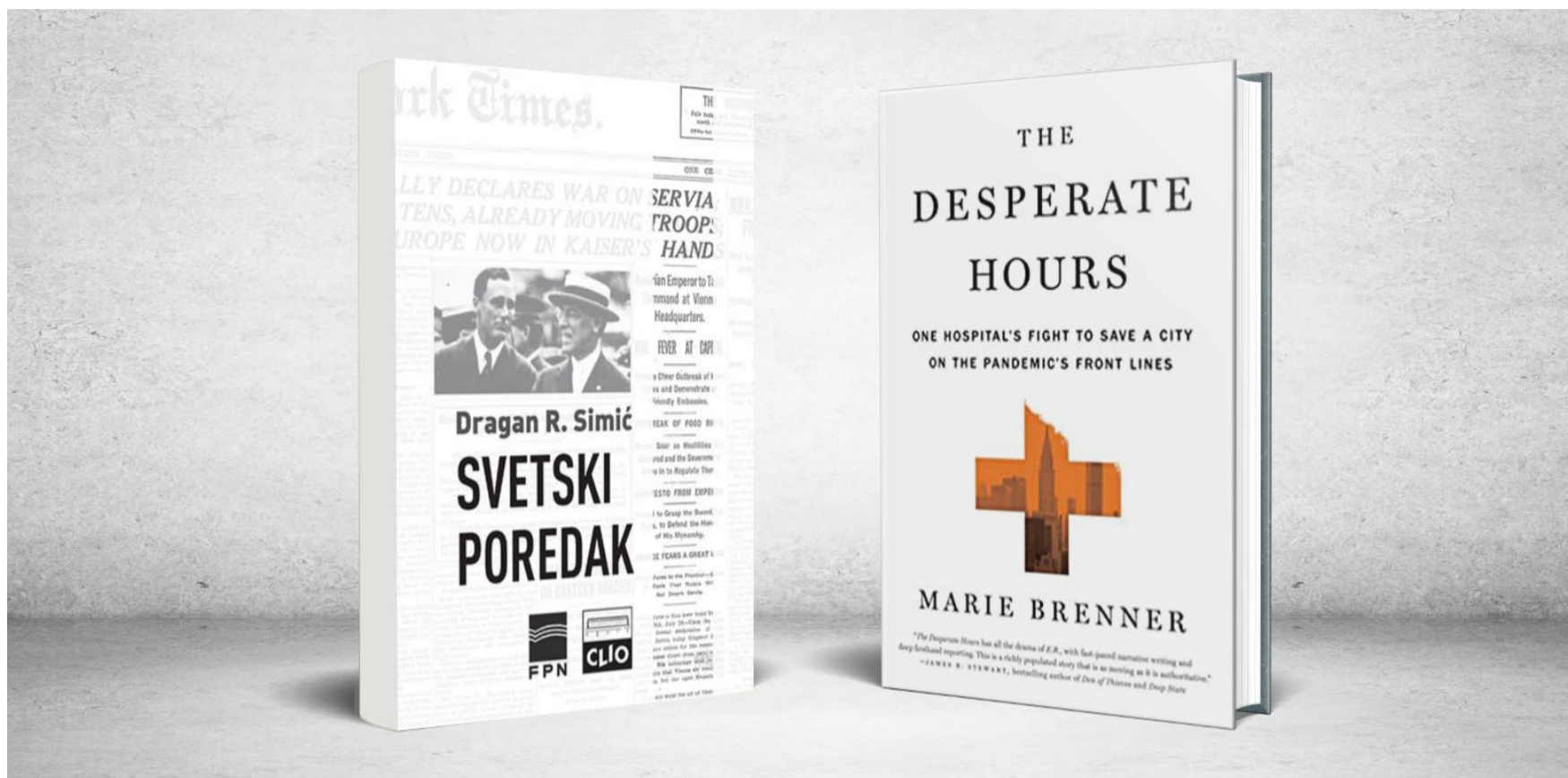

novembra u dvorcu Brdo kod Kranja. Pored gostovanja kod Tita, Kirk Douglas je održao i predavanja studentima na Beogradskom univerzitetu, kao i na Akademiji za pozorište, film, radio i televiziju. U jednom od intervjua izjavio je da nikada nije video toliko divnih jela poput onih koje je probao prilikom svog boravka u Jugoslaviji, kao i da je oduševljen muzikom Radmile Karaklajić i Đorđa Marjanovića.

Još uoči svoje posete, Douglas je izrazio želju da se susretne sa jugoslovenskim predsednikom, koji je holivudskog glumca i njegovu suprugu primio 7.

Kirk Douglas je 1965. Tita u jednom pismu zamolio da mu pošalje svoju fotografiju sa autogramom, kao uspomenu na njegovo putovanje dve godine ranije. Jugoslovenski predsednik i američki glumac sreli su se još jednom 1971. prilikom Titove posete Los Angelesu.

Dragan R. Simić, **Svetski poredak. Politika Vudroa Vilsona i Frenklina Delana Ruzvelta**, Beograd: Clio, Fakultet političkih nauka, 2022.

Prof. dr Dragan R. Simić predstavlja jednog od predvodnika srpske amerikanistike. Pored toga što je dekan Fakulteta političkih nauka u trećem mandatu, Simić je osnivač i direktor Centra za studije SAD na tom fakultetu, Fulbrajtove stipendista i gostujući profesor Univerziteta Klemson u Južnoj Karolini. Zbog toga što među njegovim interesovanjima, pored politike SAD, spadaju i međunarodni odnosi, globalna bezbednost i strateško mišljenje, nije neobično što je Simić napisao oglede o teoriji, praksi i nasleđu politike dvojice predsednika SAD iz demokratskih redova – Vudroa Vilsona i Frenklina Delana Ruzvelta.

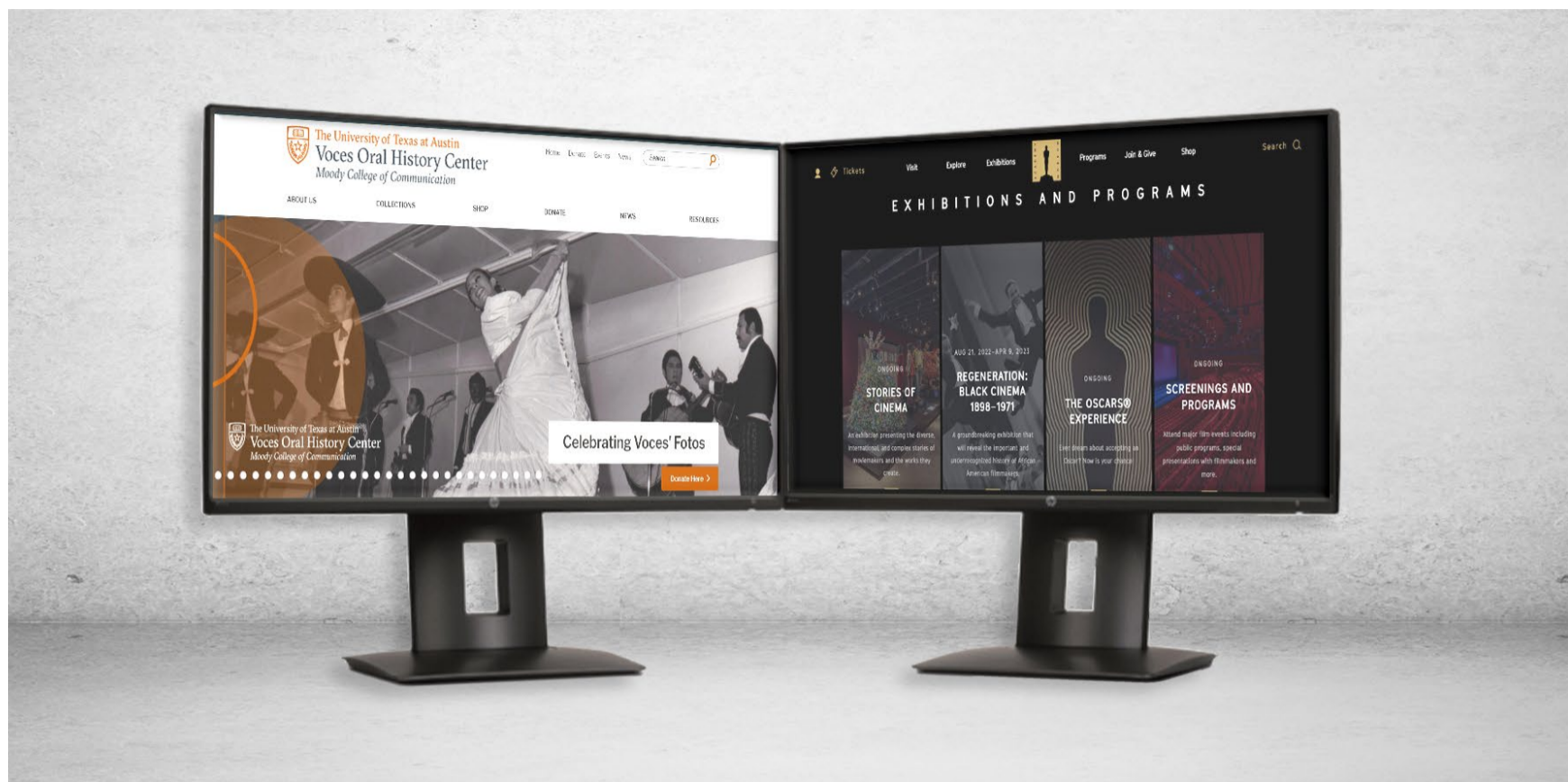
„Svetski poredak“ je knjiga koja Vilsona i Ruzvelta predstavlja kao učitelja i učenika koji ga je prevazišao. Autor kroz delo poredi dvojicu predsednika, uvažavajući različitost konteksta njihovog delovanja i ličnih karakteristika. U fokusu je shvatanje svetskog poretka koji su gajili Vilson i Ruzvelt, a Simićevi uvidi i zaključci su u neprestanom dijalogu sa drugim izučavaocima američke političke misli, poput Voltera Rasela Mida.

Knjiga Dragana R. Simića predstavlja pronicljivu analizu ostavštine ideologa, Vilsona, i praktičnog političara, Ruzvelta, koji su kao predvodnici Sjedinjenih Država oblikovali svetski liberalni poredak i odredili istoriju 20. veka.

Marie Brenner, **The Desperate Hours. One Hospital's Fight to Save a City on the Pandemic's Front Lines**, New York: Flatiron Books, 2022.

Istraživačko novinarstvo u Sjedinjenim Državama uživa naročito poštovanje, zbog svoje uloge u kontroli delovanja državnih struktura i privatnog biznisa. Marie Brenner je veteranka istraživačkog novinarstva, koja piše za „Veniti fer“ i koja je predavala na Univerzitetu Kolumbija. Na osnovu njenih istraživanja snimljeni su holivudski filmovi „Insajder“ (1999) i „Richard Džuel“ (2019), koji su dobili brojne nominacije za Oskara.

„The Desperate Hours“ rezultat je njenog najnovijeg istraživačkog poduhvata. Ova knjiga je mikroistorija bolnice Njujork Prezbiterijan (NYPH), univerzitetske bolnice na Menhetnu čiji kadar dolazi sa Kolumbije i Kornela. Ova bolnica, stara 250 godina spada među najveće na svetu, sa preko 20 hiljada zaposlenih. Brenner piše kako je već s početka proleća 2020. u NYPH bilo jasno da će ta bolnica predstavljati ključnu instituciju u borbi protiv korona-virusa u najmnogoljudnijem američkom gradu. U trideset tri efektna poglavlja autorka hronološki prati dramu pandemije od njenog početka do desničarskog upada u Kapitol 6. januara 2021. godine. Svojom knjigom Brenner nije samo pokazala uspehe i greške jednog od najvećih zdravstvenih sistema u svetu, nego i višeslojne političke implikacije zdravstvene krize, na njujorškom, američkom i svetskom nivou.

The Voces Oral History Center <https://voces.lib.utexas.edu/>

Kao što smo već najavili u prethodnom broju, do sredine oktobra se u Americi obeležava Mesec hispanskog nasleđa. Sa željom da ukažemo na neretko zaboravljenu istoriju Hispanaca, odnosno Latinosa, koji čine 18% američke populacije, predstavljamo „**Voces Oral History Center**“ pri Univerzitetu Teksasa u Ostinu. Prvobitna misija Centra, osnovanog 1999. godine, odnosila se na prikupljanje neispričanih priča u formi intervjua Hispanaca o njihovom učešću u Drugom svetskom ratu, kako u borbama, tako i iza linija fronta. Vremenom, interesovanje Centra proširilo se i na angažovanje Hispanaca u Korejskom i Vijetnamskom ratu, borbu za građanska prava, ali i na iskustvo Latino zajednice tokom pandemije korona-virusa. Vebsajt Centra sadrži transkripte za preko 1600 intervjua, koje je moguće pretraživati prema odabranim kolekcijama, temama ili lokacijama snimljenog intervjua. Pored transkripata, na ovom digitalnom arhivu dostupne su i fotografije iz privatnih kolekcija, dok se određeni broj intervjua nalazi i u formi video-zapisa, dostupnih na YouTube kanalu institucije. Materijali dostupni na vebsajtu predstavljaju važne izvore koji svedoče o diverzitetu američkog društva i korisni su za istraživače, novinare, ali i za nastavnike. U posebnom odeljku digitalne platforme nalazi se edukativni materijal, sa ciljem da pomogne nastavnicima da istoriju Hispanaca u Americi, ispričanu kroz intervjue i iskustva pojedinaca donesu u učionice.

The Academy Museum of Motion Pictures <https://www.academymuseum.org/>

Iako dodela Oskara traje skoro čitav vek, Akademija filmskih umetnosti i nauka je tek 2021. godine dobila muzej filma, čije otvaranje je trebalo da bude omaž preminulom glumcu Kirku Daglasu. Impozantni muzej u Los Angelesu, projektovao je čuveni italijanski arhitekta Renzo Piano, dok izložbeni prostor u unutrašnjosti građevine predstavlja svedočanstvo o razvoju filmske umetnosti i tehnologije, umetnicima, američkoj istoriji, kulturi i društvu. Posetioци ovog vebsajta ili mobilne aplikacije takođe imaju priliku da kroz digitalne sadržaje putuju vremeplovom istorije američke kinematografije i osete deo muzejske atmosfere. Posredstvom platforme, moguće je pretraživati arhivu nagrađivanih ostvarenja ili muzejske artefakte, poput cipelica koje je Džudi Garland nosila na snimanju „**Čarobnjaka iz Oza**“ i pisaae mašine Džozefa Stefana, scenariste Hičkokovog ostvarenja „**Psiho**“. Kroz javna vođenja, edukativne programe i virtuelne izložbe, ovaj muzej nastoji da kritički posmatra istoriju kinematografije i demistifikuje raskoš Holivuda, skretanjem pažnje na diskriminisane društvene grupe. Primer toga je virtuelna izložba posvećena položaju Afroamerikanaca u filmskoj umetnosti od kraja 19. veka do 1970-ih godina 20. veka. Do naredne dodele filmskih nagrada, želimo vam da uživate u serijalu edukativnog podkasta sa ove platforme, u kome su sagovornici glumci, režiseri, novinari i ostali učesnici u ceremonijama dodele Oskara.

Newsletter
Vol. 32
septembar 2022.

Najave konferencije konkursi

Radionica „Američka istorija u učionici: američki uticaji na popularnu kulturu i svakodnevicu u Srbiji (1918-1941)“

U okviru projekta „Američka istorija u učionici: američki uticaji na popularnu kulturu i svakodnevicu u Srbiji (1918-1941)“, 1. oktobra na Filozofskom fakultetu biće održana radionica za nastavnike istorije i engleskog jezika pod istim nazivom. Ovom prilikom učesnicima radionice biće predstavljen priručnik za nastavu koji je nastao u saradnji Centra za američke studije, UDI-Euroclio i Narodne biblioteke Srbije, a pod pokroviteljstvom Američke ambasade.

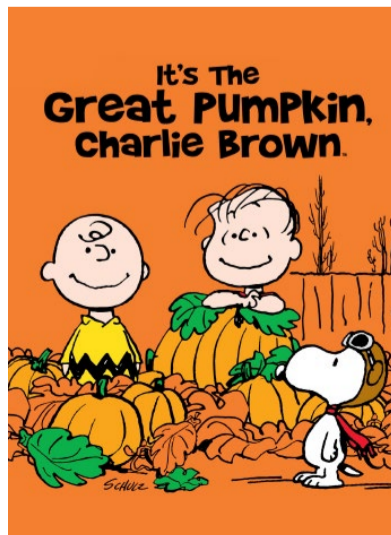
Projekat „Američka istorija u učionici: amerikanizacija Srbije u hladnom ratu“

U oktobru počinjemo novi projekat „Američka istorija u učionici: amerikanizacija Srbije u hladnom ratu“, u okviru kojeg će istraživači i saradnici Centra za američke studije i Narodne biblioteke Srbije ovaj put prelistavati srpsku štampu iz hladnoratovskog perioda u potrazi za materijalima koji najbolje ilustruju srpsko-američke odnose i amerikanizaciju Srbije u navedenom periodu.

Halloween

Tokom čitavog oktobra vrše se pripreme za poslednji dan ovog meseca kada se u Americi, a sada već i širom sveta, obeležava Noć veštica (Halloween). Noć veštica je prilika deci, ali i odraslima, da se maskiraju i da proslave ovo veče sa svojom porodicom i prijateljima, uz omiljene jesenje napitke, slatkiše i druge grickalice. Dekoracije za Noć veštica u Americi se mogu videti gotovo u svim javnim prostorima, a simbol ove večeri je, bez ikakve sumnje, Džek O'Lantern, izrezbarena bundeva.

Iako je deo tradicije za Noć veštica gledanje horor filmova, jedan od „Halloween“ klasika je svakako i crtani film iz 1966. „It's the Great Pumpkin Charlie Brown“.

Америчка историја у учионици:
амерички утуцаји на популарну културу
и свакодневицу у Србији
(1918-1941)

Додатни наставни материјал

„Razgovori o Americi“

U oktobru počinjemo sa našim novim serijalom „Razgovori o Americi“, koji se nastavlja na prethodno održanih devet razgovora „Moja Amerika“. Ovog puta naši sagovornici biće pojedinci koji nisu nužno imali samo „američka iskustva“, već i oni sa kojima možemo da razgovaramo o različitim američkim temama, od američke kulture i društva do politike i drugih aktuelnih tema.

Radujemo se inspirativnim razgovorima sa budućim sagovornicima i daljem druženju sa našim studentima, saradnicima i prijateljima!